

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserterate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. januarja 1902.

Politični oddelek.

Obletnica.

Minulo soboto, dne 18. t. m., je minulo dve leti, kar ima ministrstvo dr. plem. Körberja v rokah državno krmilo, a če pogledamo na uspehe dveletnega vladanja, se prepričamo, da so vseskozi negativni, da Körberjeva vlada ni dosegla realnih uspehov.

Ko je Körber po Claryju in po preklicu čeških jezikovnih naredb, tej nepozabni kapitulaciji pred nemško obstrukcijo, sestavil novo uradniško, „nepriustransko“ vlado, živel je in ž njim so živeli tudi drugi v nadi, da se mu posreči, sanirati parlamentarne razmere, ublažiti narodnostna nasprotja, omogočiti redno in mirno parlamentarno delovanje, zboljšati javne razmere, ter spraviti do določenega termina tudi nagodbo pod streho.

A kako so se te nadeje uresničile, kako je Körber izpolnil svojo nalogo?

S Körberjem je prišel do veljave sistem, da država ne sme Slovanom ničesar dati, v kar ne privolijo Nemci. Tudi druga uradniška ministrstva so se več ali manj po tem ravnala, ali šele Körberju je bilo sojeno, da je to prakso povzdignil v načelo. „Leitmotiv“ njegove politike je, da Slovani tudi tega ne smejo biti deležni, kar jim gre po zakonu, kar je njihova pripoznana resnica, čim se nemška obstrukcija oglasi s svojim vetom. Po tem načelu se ravna ministrstvo napram Slovanom, mej tem, ko uporablja vsa sredstva, kar jih ima eksekutiva na razpolaganje, da utrjuje nadvlado nemškega življa in da pospešuje vse nemške pretenzije, v tem ko meče na vse strani sladke besede in diplomatično zasukane obljube ter hoče veljati kot vsem narodom jednako pravična, nepriustranska vlada. Toda narodi so prišli že davno do spoznanja, da je soditi vlade ne po besedah, nego

po dejanjih in tako sodijo tudi Slovani Körberjevo nepristransko samo po vladnih dejanjih, ki pa so vse prej, kakor nepristranska.

Toda, če tudi je Körber uveljavil nov sistem, ki se znatno razlikuje od Taaffejevega — Taaffe je stal na stališču, da izvršitev narodne ravnopravnosti v smislu § 19. spada v področje eksekutive — vendar ni dosegel svojih namenov.

Narodnostna nasprotja se niso čisto nič ublažila, ampak zadobila po nekod še ostrejšo obliko, parlamentarni položaj je pa tak, da je Körber nad njim že obupal. Čehi se niso udali v svojo usodo, se niso sprijaznili z mislijo, da morajo molče in udano pretrpeti preklic jezikovnih naredb. Körber je poskusil z razpustom poslanske zbornice svojo srečo, pa tudi ni ničesar opravil, kajti tudi novi parlament deluje samo mehanično, tudi v novem parlamentu, dasi je obstrukcija utihnila, je položaj nespremenjen tak, kakor je bil v starem, kajti tudi v novem parlamentu ni prav nič upanja, da bi vlada zamogla dognati avstro-ogrsko nagodbo. Dr. Stransky je naravnost povedal, da začno Čehi pri nagodbi odločilni boj, da hočejo pri nagodbi uporabiti vsa sredstva v svrhu, da si izvojuje svoje pravice. Ker že danes ni čisto nič upanja, da bi se takoimenovane češko-nemške pravne konference posrečile in rodile pozitiven sad, in ker je čisto gotovo, da se češka opozicija v parlamentu ne da premagati, je torej očitno, da tudi na parlamentarno rešitev nagodbe ni računati.

To je pa glavna stvar pri presojevanju „uspehov“, ki jih je doseglo Körberjevo ministrstvo. Parlamentarni in politični položaj je tako obupen, da je Körber sam prišel do spoznanja, da s parlamentom ne bo mogel uresničiti prevzetih nalog. Bankerot Körberjeve politike se vidi iz tega, da mora ministrski predsednik sam oznanjati preznačilno vest, da s sedanjo ustavo ne zamore več izhajati, ter sam napovedovati, da se ustava odpravi in uvede absolutizem.

To so uspehi dveletnega Körberjevega vladanja. Ob koncu druge obletnice mora načelnik tiste vlade, ki je hotela sanirati parlamentarne razmere in je obetala strogo ustavno vladanje, ki se je celo direktno izrekla zoper uporabo § 14. in utesnila poprej običajno naredbeno pravico eksekutive, sam naznaniti, da v tem okviru ne more izhajati in da hoče odpraviti ustavo in uvesti absolutizem.

Vse okolnosti kažejo, da se ta prorokovanja tudi uresničijo in da se odpravi ustava, gotovo pa je tudi, da preti od tega večja nevarnost državi, kakor Slovanom.

Politični pregled.

Državni zbor. — V začetku je bilo projektirano, da se snide državni zbor okrog 20. januarja, toda vladi to ni ugajalo, ker želi, da bi proračunski odsek prej dognal svoja posvetovanja. Zato se je sklicanje državnega zbora odložilo. Po sedanjih dispozicijah se snide državni zbor dne 3 februarja. Najprej mora rešiti še troje nujnih predlogov, potem se bo mogel posvetiti razpravi o proračunu.

Proračunski odsek. — Razprave o proračunu tečejo dosti hitro in mirno. Samo te dni je bil nastal konflikt in sicer zaradi mitnic. Kakor znano, je že davno sklenjen zakon, da se mitnice odpravijo, toda ministrstvo tega zakona neče predložiti v sankcijo, češ, da dohodkov od mitnic ne more pogrešati. V odseku je poslanec Schraffl predlagal, naj se dovoli kredit za mitnice samo za pol leta, hotoč s tem vlado prisiliti, da odpravi mitnice s 1. julijem. Finančni minister je zagrozil, da odstopi, če se ta predlog sprejme. Taki grožnji se je odsekova večina seveda udala in je Schrafflov predlog zavrgla.

Avstrija in Rusija. — Veliko zanimanja vzbujajo v zadnjem času vesti glede skupnega postopanja Avstrije in Rusije v obrambo gospodarskih interesov. Povod tem pogajanjem je dal nemški carinski tarif, ki je tako gospodarstvu naše države, kakor gospodarstvu Rusije skrajno nevaren. Vsled tega se ti državi dogovarjata zaradi skupnega postopanja in je le želeti, da bi ti dogovori imeli uspeh.

Vsenemci med sabo. — Wolfova zmaga v Trutnovu pomeni mej drugim tudi občuten poraz samodržca Schönererja. Ta je po ovinkih spravil v javnost tisto spomenico profesorja Seidla, s katero se je razkril ves Wolfov škandal in se je sploh trudil ugnorobiti Wolfa. Ker se mu ni posrečilo, je javno razglasil, da noče več hoditi roko v roki z Wolfom, da se hoče od njega ločiti. Ker ima Wolf mnogo pristašev in pri volilcih absolutno zaslovlje, se utegne zgoditi, da se vsenemški klub razbije.

Hrvatska. — Po dolgih pogajanjih se je dosegla v strankarski organizaciji na Hrvatskem prememba, ki utegne postati za javno življenje na Hrvatskem velicega pomena. Združili sta se neodvisna narodna stranka (Obzoraši) in tisti del stranke prava, katere glasilo je „Hrvatska“. Vodstvo je prevzel klub poslancev teh dveh strank, pomnožen po nekaterih odposlancih. Nova stranka se za sedaj imenuje „Hrvatska opozicija“, a bržčas si nadene ime „stranka prava“.

Srbija. — V zadnjem času krožijo po listih vesti, da se srbski kralj odpove prestolu in da postane njegov naslednik 14letni Jurij Karagjorgjević. V Srbiji tega seveda nihče ne verjame in se to smatra splošno kot hujskanje proti dinastiji Obrenovičev. Avstrija, tako sodijo v Srbiji, je prišla do spoznanja, da sedanji kralj ne bo vodil take politike, kakor jo želijo na Dunaju. Avstriji je na tem, da bi Srbija ostala tudi po Milanovi smrti v obsežju avstrijskih interesov na

Balkanu, da bi bila pomočnica Avstrije tudi v politiki, ki zadeva srbski narod v obče, zlasti pa Bosno in Hecegovino. Najprej je dunajsko časopisje začelo vojsko proti kraljici Dragi in ker to ni nič pomagalo, se je lotilo kralja samega. V tem mu pomagajo ne le nekdanji Milanovi pristaši, ampak tudi Karagjorgjevići. Sploh se kaže, da je Avstrija se odločila podpirati Karagjorgjeviće proti Obrenovičem, vsled tega tudi razširjajo vesti, da postane Karagjorgjević vsaj prestolonaslednik. Če bi se kralj že ne odpovedal.

Vojna v južni Afriki. Razprave v angleškem parlamentu tekom zadnjih dni so očitno pokazale, da je Angleška pripravljena nadaljevati vojno z vso brezobzirnostjo. Nizozemski ministrski predsednik je bil poskusil posredovati med Angleži in med Buri, toda ta poskus se ni obnesel in sicer kaže vse, da so Buri odklonili njegove predloge, ker hočejo odložiti orožje samo, če se jim prizna popolna neodvisnost. Z bojišča ni bilo zadnje dni nikacih posebnih novic. Čuje se le, da so morali Angleži vsled trajnega deževja za sedaj ustaviti svoje operacije.

Rudniški promet v Avstriji.

Ministrstvo za rudništvo in poljedelstvo je te dni priobčilo statistiko rudniške produkcije v Avstriji mej letom 1901.

V prvem delu tega poročila je govora o velikanskih stankah delavcev v avstrijskih premogovnikih. Nenavadno dolga doba teh štrajkov je seveda močno vplivala na prospeh rudniškega prometa, in sicer ne samo v oziru množine rudniških proizvodov — premoga se je vsled tega manj nakopalo in izvozilo 673 milijonov meterskih stotov — marveč je tudi podražilo ceno kamenenega in rujavega premoga za povprečno 89 vin. pri meterskem stotu. Pa tudi v splošnem so ti veliki štrajki močno vplivali na trgovino z rudniškimi produkti, k večjemu se ne more trditi tega glede prometa z železom, pri katerem se je cena celo zvišala. Železa se je lansko leto v Avstriji izpečalo za 169 milijonov meterskih stotov več od leta 1899, a cena se je železu zvišala za 15 vin. pri meterskem stotu. Jednako se je pomnožila produkcija surovega železa, ki je znašala več 38213 meterskih stotov ob povišku cene za 42 vin. pri meterskem stotu navadnega surovega blaga in 88 vin. pri surovem vlitem železu.

V celi Avstriji je bilo l, 1900 180 podjetij na produkciji železa, od katerih je bilo zares delujočih 38. Pri vseh podjetjih je bilo v delu 5412 moških, 57 žensk in 161 dečkov, a nič otrok, skupaj delavnih močij 5630. Skupna produkcija železa, katera je bila jednako v prejšnjih letih v privatnih podjetjih, znašala je lansko leto 18,944 582 meterskih stotov v vrednosti 11,092,997 kron, torej v poprečni ceni po 58 kron 55 vin. meterski stot. Za nabavo surovega železa je bilo 56 rudniških podjetij, od katerih je bilo v delavnosti le 33 s 6096 moškimi delavci, 80 ženskami in